

NEKROLÓG

Zeman László
(1928–2019)

(Kép: Fórum Kisebbségkutató Intézet)

Nyelvész volt, hungarológus. Eperjesen érettségizett (1948), a pozsonyi Comenius Egyetem TTK-án biológia–filozófia–természetrész szakos tanári oklevelet (1953), majd a Pedagógiai Főiskolán magyar szakos diplomát szerzett (1955). 1953–1958-ban a pozsonyi Pedagógiai Főiskola magyar tagozatán biológiát oktatott, 1958-tól a kassai, 1960-tól pedig a pozsonyi magyar gimnáziumban tanított. 1962–1989 között a Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének adjunktusa. 1971-ben doktorált Prágában Vladimír Skaličkánál.

Elsősorban nyelvészeti és műfordítás-elméleti kérdésekkel foglalkozott, de művelődéstörténeti tanulmányokat is írt. Lefordította František Miko *Az epikától a líráig*. Az irodalmi mű stilisztikai vizsgálata (Dunaszerdahely, NAP Kiadó, 2000) c. munkáját. Főbb művei: *Stílus és fordítás* (vál. tan., Pozsony, Madách, 1993); *Gymnasiologia. Az eperjesi Kollégium és áthagyományozódásai* (művelődéstörténeti tan., Somorja–Dunaszerdahely, Fórum Kisebbségkutató Intézet–Lilium Aurum Könyvkiadó, 2003); *Visszalapozások* (tan., Dunaszerdahely, NAP Kiadó 2008). Két fontos egyetemi jegyzetnek is társszerzője: a Jakab István–Kazimírné Pesthy Mária–Zeman László szerzőhármassal 1964-ben és 1968-ban megjelent *A magyar nyelv leíró nyelvtana* című jegyzetekben a hangtani rész szerzője. *Jegyzetek a szaknyelvi fordításról* címmel fontos tanulmánya jelent meg *A szlovák–magyar szak- és műfordítás kérdései* című gyűjteményes munkában (Bratislava, SPN, 1981). Születésének 75. évfordulójára a Fórum Intézet és a Bibliotheca Hungarica egy 50 példányban megjelent kiadvánnyal tisztelgett: *Vers- és képkoszorú a hetvenöt éves Zeman László tiszteletére* (Zalabai Zsigmond összeáll., Somorja, 2003), Fazekas József szerkesztésében pedig emlékkönyv jelent meg tiszteletére: *Emlékkönyv Zeman László 80. születésnapjára*. (Dunaszerdahely, Lilium

Aurum), benne Zeman László műveinek válogatott bibliográfiájával, s olyan neves szerzők és Zeman-hívek tanulmányaival, mint Fazekas József, Szarka László, Lanstyák István, Mészáros András, Szabó Mihály Gizella, Žilka Tibor, Kónya Péter, Grendel Lajos, Misad Katalin, Hushegyi Gábor és Simon Szabolcs.

Tanítványai mindenekelőtt ragyogó és csiszolt műveltségét, hatalmas és széles körű szakmai tudását, nem utolsósorban következetes tanítói módszerét tisztelték benne. „Akinek a szöveg a hitvallása” címmel Fazekas József foglalta össze pályáját és kutatási-oktatói területeit a fent említett Emlékkönyvben, valamint ugyanő a Zeman László, a tudós és tanár című tanulmányában, mely a Zeman László köszöntése című összeállításban jelent meg a Fórum Társadalomtudományi Szemle 5. évfolyamának (2003) 4. számában. Ugyanitt olvasható Fazekas József beszélgetése Zeman Tanár Úrral „Mások és másutt helyettünk a feladatokat sehol sem teljesíthetik...” címmel. Ebben olvasható Zeman László alábbi, szerénységét is reprezentáló kijelentése: „Gimnáziumi tanárnak készültem, s eszméletemben mindmáig az maradtam, a tanárkodást ezen a szintenfokon tartom igazinak.” Ő volt a mi Rákos Péterünk.

Több nemzedéket felölelő tanítványai gyászolják és őrzik tisztelettel emlékét, máig olvassák műveit, és minden bizonnyal osztják Fazekas József véleményét, aki az alábbi rövid jellemzést írta róla: „Elsősorban azon nagy tanáregyéniségek egyik utolsó képviselőjét jelenti számomra, aki egyetemes műveltségével, sokoldalúságával egykori alma matere, az eperjesi kollégium mindmáig követésre méltó hagyományait élteti tovább. A pozsonyi egyetem oktatójaként személye szinte egyet jelentett számomra a magyar tanszékkel, hiszen számos tárgyat oktatva (fonetika, irodalomelmélet, stilisztika és stilisztikai gyakorlat, általános nyelvészet, lektori gyakorlat, fordítói szeminárium, didaktika) nem csupán e tudományszakok »rejtelseibe« vezetett be bennünket, hanem rámutatott interdiszciplináris jellegükre és az ebből fakadó szemléletváltás szükségességére és jelentőségére is. Az irodalom- és nyelvtudományi tárgyak az ő kezében »futottak össze«: ő volt az, aki tudományos igénnyel rendszerezte, korrigálta és bővítette ismereteinket. Tudományos munkássága bizonyos értelemben egy egész tanszék munkáját felölelő tanári munkájával forrt egybe: esetében a tudós elsősorban a tanárban testesült meg, az ő igazi területe az egyetemi katedra volt. Hálás vagyok a sorsnak azért, hogy egy ilyen nagy tanáregyéniség tanítványa lehettem.”

Csanda Gábor